WWW.UNILIBROS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ГОДИНА II. БРОЈ 36.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредници: СЕРГИЈЕ ШАКРАК-НИНИЋ и САВА ПЕТРОВИЋ.

У НОВОМ САДУ 6. СЕПТЕМБРА 1892.

НАРОДНА НЕБЛАГОДАРНОСТ.

Народи, који неће, или не знају, да цене и поштују своје велике и заслужне људе, нису достојни, да имају великих и заслужних људи. И народи, који примају доброчинства од својих људи, а не знају, или неће својим добротворима на доброчинству им сходним начином да благодаре — нису достојни да имају својих добротвора ни да уживају њихових доброчинстава!

Тај принцип, основан је не само на јасном правилу строгог моралнога закона, већ је у образованом свету, код увиђавних и честитих народа освештан још и обзирима обичне друштвене конвенционалности и учтивости. И заиста, код свих напреднијих и образованих народа, утврђена је нека норматива, по којој не сме при смрти, или после смрти да остане непохваљен, непрослављен и неуважен онај, ко се у животу своме достојним и похвалним радом, или каквим племенитим и родољубивим делом прославио. Јавно народно мишљење у цивилизованих народа никада и ни у којим приликама не може да буде тако застрањено, тесногрудо и неправедно, да не уважи — бар на самрти — заслуге некојега члана и сународника, који је народу своме за живота свога каква добра учинио. Нека је покојник био члан ма какве, можда и назадне или презрене политичне странке, нека су за живота му против њега летили ма како оштри нападаји, због оваког или онаког држања или понашања његовог, — ако је покојник задужио свој народ каквим већим доброчинством или похвалним делом, над гробом таквога покојника измириће се код образованих народа све опречне странке, те ће се — истина у различитој мери и можда разним гласом, али свакако достојно и хумано, часно и поштено одужити лепом речју и заслуженом успоменом и благодарношћу покојнику на учињеном добром делу и заслужном раду.

WWW.UNILIB.RS

Тако је то код цивилизованих, напредних и увиђавних народа Тако је то код народа, који имају у изобиљу људи, који својим делима или доброчинствима задужују своје супароднике, или целу дружину народну. А како је, наопако, код нас, код нашег сиромашног, запуштеног и много папаћеног народа!?

Како је — ево показаћемо једним класичним примером из наше јадне садашњости, — али да то што јасније покажемо, морамо почети мало из даље.

Један од највећих и духом најснажнијих наших црквених јерараха, митрополит Стеван Стратимировић (којега се данашње поколење, а особито данашња наша журналистика не сећа ни толико, колико се сећа, слави и уважава некојег протераног ђака, који је радио неко време у овој или оној редакцији — те на брзо умрьо) — велимо још једном, тај извесни, слабо слављени и готово од свих нас заборављени митрополит Стеван Стратимировић, удружен са неким смерним занатлијом карловачким (који није био ни близу тако паметан и политичан, као што су паметни и политични данашње карловачке занатлије) — основао је и саградио пре неких 100 година прву српску гимназију у Карловцима. Основао ју је и саградио, отворио, учитељима снабдео и ђацима напунио — у жељи и намери, да и нашем сиромашном српском народу сијне најзад из таквога завода луч божанствене и народне просвете, те да једном већ и ми пођемо за онима, који су — јаким грудима наших јуначких синова брањени и штићени — од нас сиромаха и јадних јунака далеко и предалеко у просвети испредњачили. И подиже се у том времену од пре 100 година, смерна зграда карловачке, те наше прве, српске гимназије. И стадоше на подијум тога првог вишег просветног огњишта свуда тражени, и једва нађени виши народни просветитељи, први наши гимназијски учитељи, те нам почеше са вољом и одушевљајем вишим хуманим наукама учити наше духовите српске синове. И гле, то драгоцено прво наше просветно огњиште беше омилело нашем народу, те се почеше ту скупљати — жедни просвете и слатке науке — синови народни из свих крајева, камо нас је Бог расејао. И видеше после Стратимировића и остали црквени јерарси, и видеше после Сабова и остали сабови и занатлије, а са њима виде и цео наш народ — да је добро, врло добро и корисно, што постоји она ниска карловачка гимназија, те учи Србе у православном народном духу вишим гимназијским наукама. И кад сви видеше то добро, ваљда се сви томе и радоваше. А кад се сви радоваше, ваљда бар неки помислише, да ту добру и корисну гимназију треба одржати и чувати — те да треба за њу тим више учинити, чим нам је милија, потребнија и корисније.

Али време је пролазило, а за карловачку гимназију, бар што се саме зграде тиче, мало учинише наши јерарси после Стратимировића, а још мање сабови и занатлије после оног великог Сабова и занатлије. Сав народ пак знао је гимназију миловати, њоме се хвалити и још више користити — али није знао или није хтео, да јој помогне. А већ након 50 година свога опстанка требало је згради гимназијској и сувише помоћи. Јер карловачка гимназија није била палата од тесана камена, или мермера, што за дуго пркоси зубу времена, већ је то — као што знамо — била ниска, слаба и трошна кућа, зидана у сиромаштву, намењена само за прву потребу. И она је првој потреби одговорила, те ју је благодарни народ, којему је она синове васпитавала, још пре 50 година требао срушити и на њеном месту другу нову и удеснију саградити.

Али наш је народ бедан и сиромашан народ — те није могао нове гимназије сградити. Наш народ је доспео да диже револуције, готов је био да пролије потоке крви својих најбољих синова и да жртвује блага и имања за 1000 нових гимназија или иних просветних завода — али за подизање карловачке гимназије био је сиромашан и немоћан. А последице те сиротиње и немоћи, да не речемо — немара народног у погледу гимназије карловачке, биле су: да нам је зграда исте гимназије већ од толико година својом жалосном појавом на срамоту служила, да су нам деца у оним мрачним и тескобним просторијама

WWW.UNILIB.RS

драгоцени очњи вид, здравље и живот губила, тако, да су ђаци карловачке гимназије изгледали, као да су учили школе не у собама и на чистоме ваздуху, већ у подруму, где се легу змије и јакреши, који пију животни сок сиротих ђака и бедних младића.

Зло то, које је потицало са неудесне зграде карловачке гимназије, давно су увидели многи и многи, који су позвани, да томе злу доскоче, те су се и заузимали, да се нова гимназијска зграда подигне. Преко од старе, опале гимназијске зграде стајала је ваљда већ 30 година грдна гомила спремљених цигаља за зидање нове зграде гимназијске. Митрополити и патријарси, патронат и управа народних добара спремаше се сваке године да отпочну зидање нове гимназије карловачке. У спремању том протицаше године једна за другом, и за то време срамотисмо се, због скандалозног стања зграде гимназијске, пред свима и сваким, убијасмо у оним јазбинама свој најбољи подмладак, цедисмо животну снагу и из тела и из очију утрућених гимназијских наставника и ученика — а никако да доспемо, да једанпут положимо темељ новој карловачкој гимназији!

У томе дугом спремању, чекању и одлагању протекло би још доста година, а нове гимназије још никако не би било — да се не нађе племенит и милосрдан један човек, који је и сам био ученик гимназије карловачке, па као такав, добро познавајући накарадно стање гимназије карловачке и знајући да зграда гимназијска не само служи на срамоту целом нашем народу, већ нам убија читава поколења у невиној деци, која ту гимназију полазе — кад је сретном судбом прибавио себи обилних материјалних средстава, у место да та средства — као многи други наши богати људи — великаши и спахије — по страном свету побаца, ни ким не принуђен, ни чим не обвезан, једино љубављу к роду своме побуђен у сретном трепутку реши се и у родољубивом расположају душе своје одлучи се, да чисто о свом трошку сазида и народу српском у аманет, у драги поклон преда нову, красну и величанствену зграду гимназијску!

И што је у племенитој намери својој смислио, то је својим великим пожртвованьем и ватреним родољубљем до краја красно и лепо и извео. Огромним трошком од близу 200.000 фор. саградио је велики добротвор народни Стеван Анђелић красну и велељепну палату, подигао је просветни храм, у каквом се наша овострана просвета још никада није настанила — и поклонио је ту дивну палату, тај велељепни просветни храм „српском народу“, а за потребу и станиште срп. прав. вел. гимназије карловачке.

Све је то, као што сви добро знамо, могло бити, ал могло и не бити. Велики поклон тај великог добротвора Стевана Анђелића пао је као златна јабука у крило српском народу, — али тако исто могао је и да не падне, па би ми још и данас гледали пред собом оне страшне јазбине, у којима се учи, мучи и живот губи карловачка гимназијска омладина. Ал' ми добисмо и ми примисмо велики тај поклон, поклоњен „српском народу“! И кад примисмо, ваљда достојно и благодарисмо великоме добротвору на томе драгоценом поклону!?

Јест — благодарисмо! Кад је поклон званично, формално и правно предан у својину „српском народу“, којему је намењен, нама се уста згрчише, нама зуби утрнуше, наши се језици укочише и наша грла промукоше — те једва могосмо и једне топле речи благодарности изрећи великом добротвору на великом му и драгоценом поклону. Када је оно пок. владика бачки Платон Атанацковић поклонио српском народу за српску правну академију у Нов. Саду, кућу од 40.000 фор., тада полетише из свих крајева српског народа читави денькови топлих захвалница дарежљивом епископу бачком, а када српски свештеник Стеван Анђелић дарова српском народу, за гимназију карловачку много потребнију кућу у вредности од 200.000 фор., за тај велики дар исцрпеше се све

*

WWW.UNILIB.RS

захвалнице у томе, што су колегије карловачке и новосадске вел. гимназије изаслале нарочите депутације, да лично благодаре великом добротвору на драгоценом му дару и поклону.*) А цео народ — онај народ, чији су синови у старој развалини гимназијској скапавали, онај народ, чији су синови прошле године весело ушетали у велељепну, видну, здраву и свим угодностима снабдевену палату гимназије карловачке, тај народ је ћутао као мртав и није имао ни једне речи благодарности према ономе, ко је ту палату „српском народу“ поклонио. Српска журналистика — као носилац јавнога мишљења, — готово је без разлике стегла грло своје, те је једва пуштала од себе и гласа, а некмо ли похвалне речи и признања, с којим би требало да буде прихваћен велики дар „Браће Анђелића — Српском народу“! Некоје отровно ишчадије наше журналистике лепше је захваљивало прилогу од 10 новчића на неки „народни фонд“ — него на поклону „српском народу“ у вредности од 200.000 фор.! Па ко још да сме рећи, да ми нисмо поштен, честит и увиђаван народ!?

Та ако нисмо спали, ако нам није требао, или нам није годио поклон „Браће Анђелића — Српском народу“ у вредности од 200.000 фор., било је пута и начина, да ми тај поклон с попосом одбијемо и не примимо у својину народну. Ако смо ми народ богат и раскошан, или ако смо народ сложан и дарежљив — ваљда смо могли ми гимназију у Карловцима и народним прилозима подићи, те бисмо у том случају могли са свим хладно одбити понуђени нам поклон Браће Анђелића. Али кад већ примисмо поклон, онда нам је строга морална дужност, да на примљеном поклону и дару сходним начином дотичном дародавцу благодаримо. Иначе смо неувиђаван, неблагодаран па и неморалан народ! Или зар је то заслужио од нас Стеван Анђелић највећи добротвор наш после Саве Текелије, да му се на самрти — у јавном народном гласилу — са три реда одужимо и да један од та три реда ципички попунимо са речима: „de mortuis nihil nisi bene“!? Зар је велељепна палата садашње карловачке гимназије — nihil!? Или зар се „српском народу“ поклоњена та велељепна палата не може да упише у „bene“ баш и једном Стевану Анђелићу, који српском народу ништа није скривио, осим ако му се — с луде стране — у грех не упише то, што је био брат покојнога патријарха српског Германа Анђелића, о коме историја још није своју последњу пресуду изрекла, а без сумње је и неће изрећи у оном смислу, у коме ју изриче застрањена садашњост!

Но ми нећемо и даље мерити нашу колосалну неблагодарност према једном од наших највећих добротвора народних, нећемо говорити, колико смо далеко у своме слепилу забасали! Него ћемо завршити оним, чим смо почели, казаћемо, да народ који прима доброчинства од својих људи а не зна или не ће да добротвору своме на доброчинству благодари, — није достојан да има својих добротвора ни да ужива његових доброчинстава. И — не дај Боже, да тако буде, али — ми се бојимо, да народ, који је знао и могао да буде тако неблагодаран, каквим се показао према великом добротвору своме Стевану Анђелићу — не може у будуће ни очекивати, да ће имати више таквих добротвора!

Гледајући с једне стране нечувену неблагодарност народну, према великом добротвору Стевану Анђелићу, а знајући с друге стране да је и данашњи св. Патријарх наш Георгије ставио себи за животни задатак, да роду и народу своме што више добра учини добро намишљеним доброчинствима, милодарима и корисним закладама, зар је немогуће, да некоји интимни при-

*) Најбоље и најлепше се одужио Стевану Анђелићу св. патријарх Георгије, даровав томе великом добротвору још за живота му златан напрсни крст за заслуге. Осим тога је св. патријарх лично присуствовао и при погребу и до гроба испратио мртво тело великог народног добротвора. Од свих наших јавних листова једино је „Српски Сион“ донео црно уоквирен некролог пок. Стевана Анђелића. А ко не зна да наши јавни листови доносише црно уокви-рене некрологе много ситнијих и непознатијих људи!!

Уредн.

WWW.UNILIB.RS

јатељ Његов. Светости данашњег св. Патријарха изиде пред њега — од прилике — са овим поверљивим речима: „Свети Патријарше! Коме штедиш и на што чуваш имање своје. Хоћеш ли заштеђеним новцем својим да зидаш српскоме народу „семинар за боље образовање и васпитање свештеничког подмлатка“ — па кад га сазидаш и дарујеш цркви и народу, да ти се после смрти одужују са „de mortuis nihil nisi bene“! Хоћеш ли заштеђеним новцем својим да подижеш нове просветне и хуманитарне заводе, или да осниваш нове, преко потребне закладе — па да ти се све то пред моралним судом народне правде не упише у „b e n e“ чак ни после смрти твоје!? Не увиђаш ли, свети патријарше, да је твој народ у опште неблагодаран према добротворима својим, те потоме није ни достојан твојих доброчинстава, која му већ сад чиниш, а још у већој мери чинити намераваш!“

Но и ако би такове речи интимног пријатеља Његове Светости, према осведоченој народној неблагодарности, у главном оправдане биле, ми не бисмо никад за право дали никојему пријатељу Његове Светости, ако би такове злокобне савете Његовој Светости давао.

Јер ми још верујемо, да је наш народ поштен и моралан, ми још верујемо, да ће наш народ увек знати, ко су му прави добротвори и пријатељи, те ће се знати достојно и одуживати онима, који су га добрим делима својим задужили. С тога нека Његова Светост само и на даље заснива и извађа своје племените и родољубиве намере у корист своје цркве и народа, са пуним уверењем, да ће га наш народ — кад се скорим, Божијом помоћу и упливом свесних и поштених људи, освести и позна своје најбоље пријатеље и добротворе — са искреном благодарношћу спомињати, те достојно одуживати се, како њему, тако и свима онима, који су народ добрим својим делима и поштеним и честитим радом задужили!

А Стевану Анђелићу, највећем добротвору гимназије карловачке, коме се наш народ ни при самртном одру његову, није достојно одужио — кличемо бар ми у овоме листу: „Слава ти и хвала, велики народни добротворе! Хвала ти на твоме великоме дару, за који ће те Бог вечно наградити, а народ наш бар по времену искрено хвалити и благосиљати!“

С. Ш. Н.

АРХИЈЕРЕЈСКА ПОУКА ПРЕСВИТЕРУ ПРИ РУКОПОЛОЖЕЊУ.

Саставио по св. писму ПЛАТОН епископ бачки.

Превео Ј. Д.

(Наставак.)

III. ЧУВАЊЕ ОД ГРЕХА.

Истина, велико је достојанство свештеника, но према томе прети му и велика опасност пропашћу. Радуј се и уживај, што си на висини, али се бој и да не паднеш! Чудновата ствар! Највиши степен, а најнижи дух; седиште прво, а живот последњи. Што се у устима световњачким зове шала, то је у устима свештеничким погрда, и то:

а.) Због **високога чина**. Шта је достојанство у недостојном ино, већ украс у блату? Тешко онима, који, будући први, бивају најгори! *Синови сионски, цењени, одевени у чисто злато, како се цене као земљани судови, као дело руку лончаревих?* (Плач IV. 2.).

б.) Због већег **обима знања**. *Кад бисте били слепи, не бисте имали греха; а сад говорите да видите, тако ваш грех остаје* (Јов. IX. 41.). Ти, *који учиш другога, зар себе нећеш учити? — Ти, који се хвалиш законом, преступом закона срамотиш Бога* (Римљ. II. 21., 23.).

в.) Због веће **злобе** и **неблагодарности**. *Више вас неку звати слугама, већ друговима* (Јов. XV. 15.). *Кад би ме непријатељ мој наружио, то бих поднео; ал ти човече, знанче мој, који си имао радост де-*

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лити са мном тајну (пс. LIV. 13.—15.), *за што мили мој у дому мом почини грдило много?!* (Јер. XI. 15.).

г.) Због **саблазни**. *Тешко ономе човеку, ћреко којега долази саблазан* (Мат. XVIII. 7.). Блажени Јероним вели: „На тебе су свештениче управљени погледи свију; твоја кућа, као огледало намештена, наставник је млађем. Што год ти радиш, мисли млађи, да је и њему слободно то радити. Од туда световњаци гледајући, како ти у пороцима живиш, колебају се, често и од вере отпадају, презиру црквене тајне, не чувају се порока, не поштују врлине, не боје се пакла, не брину се за рај.“ — *Чујте ви, који жртве ириносите, јер је вама суд!* (Осија V. 1.).

д.) Због **опасности за покајање**. „Ко виде свештеника, да хити покајању,“ пита св. Златоуст, па наставља: „Световњак се лако обраћа покајању; ал нема ништа теже, него исправити онога који све то зна. Ма да кад год и мисли о себи да је скрушен, не боли га то што је згрешио, већ жали, што је изгубио своју славу. Рука ми дркће и сузе ми лете, кад пишем ове Јеронимове речи: Нема у свету тако грозне звери, као што је грозан свештеник, који неће да се поправи.“

Помагачу мој у служби Христовој! Сећај се овога чешће; бој се греха, који је опаснији од најљуће гује; сећај се, велим, овога чешће; *у свему себе иодаји за углед добрих дела, у науци здравој незазорној, да онај, који ти се иротиви, нема ништа зло говорити на тебе* (Тит. II. 7., 8.).

IV. ВЕРА.

Без вере није могуће уподити Богу; вала веровати, да има Бога и да илаћа онима, који га траже (Евр. XI. 6.). *Који не верује, већ је осуђен* (Јов. III. 18.). *Праведник ће од вере жив бити* (Римљ. I. 17.).

Вера твоја нека буде

а.) **јака**, да својом унутрашњом силом побеђује свет и његове страхоте, претње и махнитости.

б.) **чврста**, да не може ослабити нити се сломити.

в.) **жива**, засведочена не мртвим писменима и реченицама, већ делима.

г.) **стална**, која се ни у ком положају и ни у којој прилици не мења. Јер, ко се постиди мене и мојих речи, њега ће се постидети Син човечији, кад дође у слави Својој и Очиној и светих анђела (Лука IX. 26.).

д.) **оснажена** непрестаним вежбањем у богословским наукама. *Пази на читање, утешавање и учење на свој дар, који у тебе живи и који ти је дат ио ироироштву, наложењем свештеничких руку. У овоме се иоучавај, у овом стој, да се наиредак твој иокаже у свему* (ă Тим. IV. 13.—15.). *Кад си ти одбацио знање, и ја ћу тебе одбацити, да ми не вршиш службе свештеничке* (Осија IV. 6.). Пашти се у доброј намери, с молитвом и богојажљивим животом. Јер има их, који хоће знања само у тој намери, да знају, а има их, који теже за знањем зато, да тим сами буду чувени. Оно је подла **радозналост**, а ово је смрдљива **таштина**. Умење с љубављу сазидава, т. ј. богобојажљивошћу нравствени живот уздиже, утврђује, пријатно га располаже, пи̏та, расветљује; осећаје олакшава, крепи, одмара, утишава, мири. *Побожност је корисна за свашта, имајући обећање живота садашњега и онога, који долази* (ă. Тим. IV. 8.).

V. ПОСЛУШНОСТ.

Признајте оне, који се труде међу вама, и настојнике своје у Господу, и учитеље своје, и имајте их у озбиљној љубави (ă. Солун. V. 12., 13.).

Слушај свога епархијског епископа и покоравај му се, као Исус Христос Оцу, јер је писано: *Дух свети иостави епископе, да пасу цркву Господа и Бога* (Дела XX. 28.).

39. канон светих апостола заповеда ти, да без воље епископа свога ништа не чиниш, а тим већма, да строго чуваш и орно извршујеш епископске налоге, по којима си дужан чувати се од греха у који можеш пасти рђавим тумачењем. *Све чини без вике и иремишљања* (Филип. II. 14.). *Ко се мене одриче, одриче се Онога, који ме је ноелао* (Лук. X. 16.). *Као што је грех идолоиоклонство, тако је и непослушност* (Цар. XV. 23.).

VI. ЧИСТОЋА ДУШЕВНА.

Држи себе чиста (ă Тим. V. 22.), *и знајући, да се иначе нећеш одржати, ако*

WWW.UNILIB.RS

ти Бог не да, дођи ка Господу и моли се њему (Приче VIII. 21.); а молећи се

а.) буди смеран; јер се смерношћу и молитвом стиче чистоћа душевна.

б.) пази да не дођеш у искушење и да не паднеш; не посећуј опасна и сумњива места.

в.) клони се нерада, јер је он семе нечистоће и мати многих зала.

г.) не буди у броју оних свештеника, због којих плаче пророк: *Како потамни злато, промени се чисто злато, камење се од светиње разметну по угловима свих улица* (Јер. IV. 1.).

д.) зауздавај страсти телесне, *јер који су у телу, не могу угодити Богу; а ти нисти у телу него у духу, јер дух Божији живи у теби* (Римљ. 8.—10.) *и телесно мудровање непријатељство је Богу, јер се не покорава закону Божијем* (Римљ. VIII. 7.).

ђ.) немој да изустиш ни име какве нечистоће, *свака нечистоћа да се и не спомиње међу вама* (Јефес. V. 3.).

е.) љуби умереност, *да ти вино и пијанство не обузме срце* (Ос. IV, 11.), *јер царство Божије није јело и пиће него правда и мир и радост у Духу светом* (Римљ. XIV. 17.).

ж.) не играј у колу, дижући ноге и скачући као они, којима је мозак узет (Вас. вел. ом. 14. Трул. 24.).

з.) не иди на позоришне представе, јер то забрањују многи канони светих сабора а поменути канон трулског сабора гласи: „Никоме који припада свештеноме чину, није допуштено присуствовати позоришним играма; а ако се који у томе затече, нека или престане, или нека се свргне.“

и.) не коцкај се и не картај се, јер ти је и то канонима забрањено. — Па шта? То није никакво зло! — Св. Павле одговара ти: *Све ми је слободно, али није све на корист; све ми је слободно, но неку да што овлада мноме* (1 Кор. VI. 12.).

ј.) не иди у крчму осим велике потребе — кад си на путу; јер углед свештеничког чина не трпи тога понижења. 54 правило светих апостола прописује о том ово: „Ако се који клирик нађе да у крчми једе, нека се одлучи; осим случаја, кад се на путу из потребе заустави у гостионици.“

к.) носи одело какво пристаје чину твом; у противном ће ти одело издати *покварен ум и да чиниш што не ваља* (Римљ. I. 28.). „Ни један клирик нека се не одева у одећу, која му не приличи, ни кад у граду борави, ни кад на пут иде, него нека носи хаљине, које су већ одређене за оне, који клиру припадају“ (Трул. 27.).

И опет ти саветујем: Чувај чистоћу душевну! *Мудровање телесно је непријатељство Богу, јер се не покорава закону Божијем нити може* (Римљ. VIII. 7.).

У кратко да ти речем све: **оделом, покретом, ходом, говором, посведочи, да си смеран, умерен и пун вере.**

(Наставиће се.)

О ВАСКРСЕЊУ МРТВИХ И ВЕЧНОМ ЖИВОТУ.

(Поводом чланка преч. г. К. Станића „Једно питање са одговором“ — „Глас Истине“ 1884. бр. 13 — 17.)

(Наставак.)

На основу ових речи ево како умује г. Станић: „Дакле у другом обличју, што значи у духовном телу, али опет не у оном, у ком се пре васкрсенија свог јављао.“

Али да се још боље види, да г. Станић оно тело — којим је Христос из гроба устао, и које он „духовним телом“ назива — представља као чист „дух са својим духовним телом“ — ево доказа:

„Евангелист Јован вели: „„А кад би у вече онај први дан недеље, и врата бијаху затворена, где се бијаху ученици његови скупили од страха Јеврејскога, дође Исус и стаде на среду и рече им: мир вам.““

„У собу дакле вратима затворену, а да се врата не отворе, могуће је ући само духу са својим духовним телом.“

WWW.UNILIB.RS

Дакле: Христос је устао из гроба као — „дух са својим духовним телом“!

Па је ли тако?

Изгледа доиста, као да г. Станић навалице бега од правог смисла неког места св. писма! Да би смисао неког места св. писма боље разумео и правилно схватио — требао би прочитати и друга места св. писма, или бар оне стихове, који су испред или иза онога места, које он приводи. Али он то не чини, баш ни онда, када су они стихови — који би му смисао неког места боље разјаснити и разумљивијим учинити могли — доста, па и врло близу. Но ево овде није хтео прочитати ни одмах сљедећи, други стих!

Да се то види и докаже — ево ти, драги читаоче, па се увери!

„А кад би у вече онај први дан недеље, и врата бијаху затворена гдје се бијаху ученици његови скупили од страха Јеврејскога, дође Исус и стаде на сриједу и рече им: мир вам. И ово рекавши показа им руке и ребра своја.“ (Јов. 20, 19.—20.)

Ако је дакле Христос ушао иући могао „у собу вратима затворену, а да се врата и не отворе“ само као — „дух са својим духовним телом:“ онда је питање: од куд духу телесни удови? од куд духовном телу „руке и ребра“? и то „руке и ребра,“ која се дају и могу опипати?!

Кад се том приликом јавио Христос својим ученицима, један од њих, а име Тома није био међу њима. Кад је дошао, ученици му рекоше: „видјесмо Господа.“ Но Тома одговори: „Док не видим на рукама његовијем рана од клина, и не метнем прста својега у ране од клина, и не метнем руке своје у ребра његова; не ћу вјеровати.“

Па што је хтео, то је и постигао.

„И послије осам дана опет бијаху ученици његови унутра и Тома с њима. Дође Исус кад бијаху врата затворена и стаде међу њима и рече: мир вам. И по том рече Томи: пружи прст свој амо и виђи руке моје; и пружи руку своју и метни у ребра моја и не буди невјеран него вјеран.“ (Јов. 20., 25 и 26.—27.).

Дакле: оне исте руке, она иста ребра. оне исте ране — са којима је Христос страдао и које је при страдању добио — видео је и опипао Тома: па зар је то онда друго, а не оно исто тело, у ком се Христос „пре васкрсенија свог јављао“? А сувише: је ли то — „дух са својим духовним телом“?

Но дај да видимо, како је то јављање Христово својим ученицима други јеванђелист, св. Лука, описао.

„А кад они ово говораху и сам Исус стаде међу њима и рече им: мир вам. А они се уплашише, и поплашени будући, мишљаху да виде духа.“

Св. јеванђелист Лука не вели изриком, да врата беху затворена; али да је Христос ушао у собу и стао међу своје ученике кад врата беху затворена — види се од туда, што се ученици „уплашише“ кад на један пут видеше међу собом Христа, и што „уплашени будући мишљаху да духа виде,“ јер су и они веровали: „да у собу вратима затворену, а да се врата не отворе, могуће је ући само духу са својим духовним телом.“

Но Христос вели својим ученицима:

„Шта се плашите? И за што такове мисли улазе у срца ваша? Видите руке моје и ноге моје: ја сам главом; опипајте ме и видите; јер дух тијела и костију нема, као што видите да ја имам. И ово рекавши показа им руке и ноге. А док они још не вјероваху од радости и чуђаху се, рече им: имате ли овде што за јело? А они му даше комад рибе печене и меда у сату. И узевши изједе пред њима.“ (Види све ово у гл. 24., 36.—43.).

Видимо и чујемо дакле: да сам Христос за себе вели и сведочи, да није — дух, „јер тијело и кости“ има, што „дух нема,“ нити имати може.

Али г. Станић вели и тврди: да „у собу вратима затворену, а да се врата и не отворе, могуће је ући само духу са својим духовним телом.“

Па збиља! Како је то било и бити могло?

Да би на то питање могли одговорити, расмотримо прво јављење Христово „двама својим ученицима на путу у Емаус,“ које г. Станић спомиње.

Два ученика Христова иду из Јерусалима у Емаус; на путу разговарају се о

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

догађајима, који се збили у Јерусалиму. У том им се приближи Исус „и иђаше с њима, а очи им се држаху, да га не познаше.“ У разговору „приближише се и селу, у које иђаху, и он — Христос — чињаше се да хоће даље да иде. И они га устављаху говорећи: остани с нама, јер је дан нагао и близу је ноћ. И уђе с њима да ноћи. И кад сједаше с њима за трпезом, узе хљеб и благословивши преломи га и даде им. Тада се њима отворише очи и познаше га. И њега нестаде.“ (Види цео пут — Лука 24., 13.—35.).

(Наставиће се.)

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТ, КАО ПРОПОВЕДНИК.

(Наставак.)

Теофил и епископи, његове присташе, разбјегли су се куд који. Босфор је врвио лађама, које пловише у сусрет Златоусту; запаљене свијеће, пјевање цијелога народа показиваху опћу радост. По повратку, не хтједе патријарх одмах да врши своју дужност, већ се хтједе настанити у једном предграђу цариградском. Но народна молба принуди га да се прими катедре као и прије. Прве његове ријечи бијаху једноставне и значајне, и неке особине тог свечаног повратка тако су неки вјерно оцртали, да се никаква историја не може с тим упоредити. Ми као да видимо пред очима својим цијелу ту величанствену слику, а у сред ње кротки лик св. Архиепископа. Кад се бура стишала и кад се његов глас могао чути, он је рекао: „Благословен је Бог! То сам рекао, растајући се с вама; то и сад велим, и никад не ћу престати то говорити. Ви се сјећате, да сам последњег дана споменуо вам ријечи Јова: „Буди имја Господње благословено от нињеи до вјека!“ Те ријечи оставих вам као залог, — њих доносим, као ријечи благодарности. Околности су различне, славословље је исто: као изгнаник ја сам захваљивао; вративши се из прогонства, исто тако благодарим. Зима и љето воде једном и истом — плодности земље. Благословен је Бог, који пушта громове; благословен је Он, кад их зауставља. У разна времена, која се једно с другим не слажу, душа је ипак увијек једнако расположена. Храброст крманоша не малаксава за вријеме мирна времена, нити се савлађује буром. Благословен је и кад се растављасмо — и кад ми вас поврати. Тијелом сам био далеко од вас, но не и душом. Гледајте, шта су учиниле сплетке мојих непријатеља: оне су само увеличале привржености к мени и сажаљење према мени. Прије су ме љубили само они који вјерују, сад ме поштују и Јудеји. Ко је хтио да удаљи од мене пријатеље, зближио ми је и непријатеље. Не захваљујем се њима за то, већ Богу, који је њихову неправду обратио мени у хвалу. Јудеји су распели Христа, и свијет је спасен; не прослављамо за то Јудеје, већ њихову жртву. Нек се освједоче, да види сам Бог: какав је свијет, какву су ми част нанијела њихова лукавства! Прије је била само црква пуна, а сад је и шијаца постала црквом. Све је мирно, као да је једна глава, нико не треба уђуткавања, и сви ћуте у побожности. Данас су игре у циркусу, и нико неће тамо ићи, — сви као ријека јуре к цркви. Ријека та — ви сте, у вашој множини; шум ријеке — ваши су гласови, који се дижу до неба и свједоче о вашој синовној љубави. Молитве ваше — вијенац су за мене, који свијетли јасније од царског вијенца. Ето зашто сам вас скупио у цркву св. Апостола: као изгнаник, утичем се онима, који су прије мене били у прогонству; к Тимотеју се утичем, новому Павлу, и оним освећеним тјелесима, која понијеше на себи ране Христове.“

Сјутра дан, у бесједи к народу, који је жеднио за његовом ријечи, Златоуст је упоређивао своју цариградску паству са Саром, која је за вријеме његова одсуства пала у руке невјернога Египћанина, и хвалио ју због њене храбрости, исказане у вријеме изгнања њеног пастира. „Врло се радујем, говорио је он, што сте ви побје-

WWW.UNILIB.RS УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дили, — и побједили без мене. Да сам био с вама, имао бих свој дио у вашој побједи; а због мог одсуства, све је ваше. Но и то ми је хвала, што сам вас научио, и без оца вашег, показивати племениту душу, слично борцима, који и без свог учитеља, који их је изобразио, показују своју снагу.“ А у то вријеме, он је из броја својих непријатеља искључио царицу, која је радила да се он поврати, признавао је, да је обвезан њој, и називао ју „заштитницом вјерних и уточиштем несретних.“

Измирење с двором и аристократијом не би дуга живота: Евдоксији бијаше тешко да заборави своју злобу и околност, која ју просили да попусти. Дворјаници и дворске госпође дражише ју. Да још више поласкају њеној увријеђеној гордости, спремљена је била свечаност, у пола незнабошка, — откриће сребрне штатује, подигнуте у славу њену, на тргу, између сената и цркве св. Софије. То, своје врсте, освећење пропраћано је било играњем и пјевањем. Златоуст, у једној својој бесједи страшно је погрдио ту церемонију, налазећи, да је имала идолски карактер. Увријеђена Евдоксија на ново пусти гњеву на вољу. Златоуст није се ни побринуо још да измијени саборски акт, који га је окривљивао, те је заузимао свој пријесто, не добивши још разрешења. То тобож' нарушење правилâ, бијаше новим оружјем у рукама његових зложелатеља, и, усљед врло згодне прилике, епископи Грчке и Истока бише по ново сазвани у Цариград. Теофил, не усудивши се доћи тамо, ипак је био вођа цијеле те епископске интригуе. У то вријеме, кад је нови сабор држао своје сједнице, Златоуст је непрестано говорио у Софијској Цркви, и говорништво његово држало га је у равнотежи са свима његовим моћним непријатељима. Четрдесет епископа изјавише се за њега; остали, будући у већини, наговараху императора да изагна Патријарха прије празника Пасхе, јер су се бојали, да би се у тај велики дан тешко могло до њега.

У очи празника доби Златоуст налог да изађе из цркве; али не бијаше могуће отргнути га од привреженог му народа, који, оставивши цркву, сакупи се у крстионици, коју сазида Константин. Жестоки и малодушни двор посла војску, која се састојаше из самих Гота-гардиста, да растера народ: крв потјече пред самим олтарем, а војници исмијеваху женске, које очекиваху крштење, полуодјевене, по обичају црквеном.

Најпослије, император је потврдио указ о изгнању Златоустову. Њега отпратише с почетка у Никеју, чије име требало је да присили гонитеље да се сјете и застиде своје нечовјечности према слаткорјечивому браниоцу св. вјере. Из Никеје повлаче га даље, у највећу пустару Арменије, мјесто дивље, нездраво, окружено варварским насеобинама. На путу је претрпио доста увриједа од неких монаха и од епископа кесаријскога, а притекла му је у помоћ удовица министра Руфина, који је прије неколико година умрьо.

И у највећем прогонству није он прекидао сношаја свог са епископима, који су били за њега, и с онима који су послије гоњења његова прешли на његову страну, и са цијелим Истоком и Западом. Будући отправљен у мјесто Кукуз, чију околицу опустошише хорде које су крстариле онуда, и отуда у срце Арабисе, на границу пустог предјела, опасаног ланцем Тавра, он је и овдје нашао неколико побожних поштовалаца, и примао депутације епископа и посјете њеких оданих пријатеља из Грчке и Азије, и помоћу њиховом налазио се у опћењу са хришћанским свијетом, од кога су га хтјели удаљити непријатељи његови. Не би било могуће разумјети необичне обичаје оног доба без оних писама, која је Златоуст, извржен плијену, у биједи, писао из пустиње на све стране изображеног свијета. Царство, са својом насилном и слабом управом, распадало се са свију страна; но хришћанско друштво, сједињено и у самој расијаности, налазећи се у одвисности од сама себе, радило је заједнички, слагало се, одушевљавало се једним усрдијем на свима крајевима свијета. Златоуст је писао на Исток: епископима Јерусалима, Кесарије, Скитополиса, Адане, Коринта, Тесалоника и многих других градова, и иноцима Сирије, Финикије и Египта; на Западу: епископу Картарш-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ком, Аврелију, заштитнику Августина, — епископима: Милана, Брешчије, Аквилеје, Салоне, и многим пресвитерима римским, — њеким знаменитим женама, ватреним помоћницама цркве, које су биле тим усрдније, што је несретнији био слаткорјечиви јерарх, кога они тако високо штоваху; те жене тако су високо уживале његово повјерење, да је у писму једној од њих, Олимпијади, Златоуст изложио сасвим подробан опис своје невоље и своје наде. С неким свештеницима своје пређашње цркве антиохијске стајао је у преписци, која свједочи о љубави пуној и чврстој души његовој; осим тога, он се бринуо и за мисионаре, које је послао, за вријеме своје моћи, источним Готима, у Арапску и незнабошку Перзију, и својим писмима подржавао је љубав пастира̂, који проповедаху Јеванђеље код варвара.

(Свршиће се.)

СПИСАК

срп. прав. парохија и број срп. прав. народа у **протопресвитерату вел. Кикиндском** крајем 1891. год.

Број парохија	ИМЕ ПАРОХИЈЕ	БРОЈ									
		цркава	свештеника	Душа			брачних парова	срп. прав. домова	Назарена		
				мушких	женских	свега			мушких	женских	свега
1	**Велика Кикинда**	2	7	7417	7302	14719	3540	3012	—	—	—
2	**Башахид**	1	2	2180	2149	4329	954	804	—	—	—
3	**Меленци**	1	4	4281	4122	8403	1719	1670	—	—	—
4	**Тараш**	1	1	745	767	1512	320	268	—	—	—
5	**Кумани**	1	2	2743	2621	5364	1248	952	27	23	50
6	**Т. Бечеј**	1	1	957	881	1838	412	358	2	1	3
7	**Врањево**	1	4	3039	2914	5953	1313	1149	1	2	3
8	**Карлово**	1	2	2416	2511	4927	1305	815	4	4	8
9	**Беодра**	1	1	1013	975	1988	442	385	32	22	54
10	**Бочар**	1	1	372	375	747	190	138	5	6	11
11	**Тиса-Хиђош**	1	2	1415	1383	2798	606	550	5	3	8
12	**Срп. Падеј**	1	1	482	471	953	236	223	—	—	—
13	**Тиса-св.-Миклош**	1	1	783	743	1526	301	279	—	—	—
14	**Чока**	1	1	422	387	809	185	161	1	2	3
15	**Јосиповo**	1	1	691	626	1317	300	220	1	1	2
16	**Срп. Кретур**	1	1	1148	1095	2243	495	456	—	—	—
17	**Мокрин**	1	3	3775	3746	7521	1760	1889	20	16	36
	Свега	18	41	33878	33668	67546	15326	14329	98	80	178

„СЛАВЕНО-СЕРБСКЕ“ НАКАЗЕ У СРПСКОМ ГОВОРУ И ПИСМУ.

(На част Његовој Светости, преузв. госп. Георгију, патријарху српском).

(Наставак).*)

Пре него продужим износити „славено-сербске“ наказе и друге погрешке противу српскога књижевног језика, које се још и данас врзу по новинама, часописима и књигама, и пре него почнем доносити поправке онога што се погрешно употребљава, казујући с разлогом како би ваљало и чим га треба заменити, — ваља ми, истини за љубав, а пред поштованим читаоцима овога листа, најпре отворено изјавити: да ми није стало до тога *ко* пише, него *како* пише, и по том искрено казати: шта хоћу да постигнем с овим својим изношењем погрешака противу језика и доношењем поправака свега погрешнога, неорганскога и туђега.

Марећи дакле више за ствар него за личности које погрешно пишу, нигде им не

*) Наставак онога из 32-ог бр. „Српскога Сиона“ од 1891-е год.

WWW.UNILIB.RS

помињем имена, али им одмах велим, да они (т. ј. многи наши „тако звани“ писци и књижевници) још и данас држе:

а) да је излишан посао учити све оно, што уче људи који се не уздају у своје дарове;

б) да је њима основно и правилно знање језика, на којем пишу, право бреме, јарам, и да је то посао оних који немају дара или бар онога што они зову „школска“ ученост;

в) да је њима изврсно владање језиком дар с неба па, прецењујући самога себе до заноса, заборављају, да тај дар — који се даје свакоме подједнако и који се различно показује, јер стоји до карактера, телесног и душевног здравља, образованости и т. д. — није још уметност, и да са самим даром нико и никад није постао уметник;

г) да они (таки људи), не осећајући потребе да им ваља учити и опет учити свој језик, не маре ни за факте историје књижевности, нити знају да су сви њихови којекакви послови само нешто случајно, и да не ће остати за дуго у висини, до које превртљивом срећом дођоше, већ да ће брзо сићи доле и помешати се са светином, која је донде у њих без свести пиљила.

Напоменувши све то многим нашим писцима и књижевницима, желим и очекујем од њих:

а) да не држе и од сад, као до сад, да је са свим лако писати на својем матерњем језику, јер, држећи да је то природно, бивају они у тој вештини самоуци, а пословица вели: самоук недоук (autodidacticus semidoctus);

б) да не раде више без и чије помоћи, а на име без помоћи речника, јер је речник много потребнији писцима и књижевницима него ли простим читаоцима, а где има бољих речника и где читаоци чешће у њих загледају, у кратко: где се већма држи да народни језик треба знати, онде је и књижевност као уметност на вишем постољу, онде се боље цене и заслуге појединих писаца; и по томе сви прави писци треба са другим знањем да саставе и потребно знање језика, на којем пишу, да га уче остајно и да се чешће обраћају речнику;

в) да се у напредак не управљају једино по својем личном укусу, већ да се прихвате више стварнога, по што је већ крајње време, да се — према данашњем стању српске граматике и на основи поређене науке о језику — пречисти и осветли језиковна грађа или материјал, те да се тим и унапређује наука, и буде својим читаоцима од користи, и

г) да не мисле лакоумно, да је за њих довољан онај део језика, који им је случајно остао у памети, слушавши како други људи говоре и читавши како су други људи писали, већ да полагано, са свим просто и с поља: слушањем и читањем умножавају своје језичко благо око језгре, која је ту, јер је очевидно, да тај поступак није ништа друго, до трајно умножавање оне готовине речи, коју су прибавили себи у свом детињем веку, те да свој начин изражавања подигну на виши ступањ.

У нас Срба „данашње стање науке о језику“ најбоље представљају Даничићева дела те врсте, јер до чега дођоше германисте, романисте, словенисте*) и остали што предњаче на пољу науке о језику или упоредног језичарства; то је Даничић самостално употребио да осветли уредбе српскога језика: те се тако у његовим делима јасно огледа историјски и упоредни правац новије опће науке о језику (глотике или лингвистике); којега се не држати у књижевности српској, значи заостати у науци језиковној, опћој и посебној, а тврдоглаво се отпирати књижевним пословима тога правца, показало би право назадњаштво у томе.

Ми смо, до душе, увек били назадни не само што се тога тиче, него и у књигама о језику. Докле су бољи писци и књижевници сазнавали законе српскога језика из народних умотворина и из Вукове граматике пред речником од 1818-е год., дотле у нас цароваше „славено-сербскій“ језик у највећем јеку. — Године 1850-е изађе Даничићева „Мала српска граматика“, али у нас владаше Стејићев правопис, Нинковићева и Вујићева граматика и Исаиловићев речник, све тако рећи службено и под морање, јер се тада по-

*) Боп, Пот, Грим, Ренцар, Диц, Макс Милер, Миклошић, Шлајхер и др.

WWW.UNILIB.RS

грешно мислило — по замућеним појмима о језику — да у свима другим наукама ваља научне распре да расправља сама наука, а у глотици или лингвистици треба сва питања у распри да прекине највиша просветна власт постављеним службеним правилима и наредбама, а не да се остави представницима науке, да из самога језика изведу правила. — Године 1858-е појави се Даничићева научна „Српска синтакса“, али се из Сретеновићеве синтаксе од 1861-е и 65-е год. не види, да има на свету Даничићеве синтаксе, која науци онако са свим одговара. — Године 1863-е издаде Даничић своје „Облике“, али се по нашим школама може бити и данас учи из Вујићеве граматике, која је, и у новијим издањима а новим правописом, што се тиче израђивања облика: непогођено подражавање бољој разредби и напреднијем стању.

„Хоћу“ дакле с овим својим изношењем погрешака противу језика и доношења поправака свега погрешнога, да обратим пажњу свих просветних власти српских на то: како смо ми, готово сви, још доста назадни и у говору и у писму, и како су наше школске књиге све, мање више заостале иза напретка у науци о језику. Па и ако овај и оваки посао мој није у нас првина, јер већ имамо о томе изврсне радове од наших најбољих глотичара или лингвиста: госп. госп. Јована Бошковића, професора у српској краљевској великој школи београдској, и Јована Живановића, професора у српској православној богословији и великој гимназији карловачкој, ипак ћу устајати и ја с разлозима на све оно, што не одговара најновијем стању науке о језику, па носило то име какво му драго.

Према свем досле реченом надам се, да ово неколико искрених речи и јавних напомена не ће никому више бити глас „**къпнѣштлаго къ поустыни**“, него да ће личити на она зрна, што падоше на добру земљу, и доношаху род, једно по сто, а једно по шесет, а једно по тридесет. На послетку: „Сваки који слуша ове моје речи и извршује их, казаћу да је као мудар човек који сазида кућу своју на камену; и удари дажд, и дођоше воде, и дунуше ветрови, и нападоше на кућу ону, и не паде; јер беше утврђена на камену.“ Матије, гл. VII-а, чл. 24-и и 25-и.

Правилност свакога језика одсудно тражи и налаже, да се тачно сазна: које облике или форме какав језик има, а којих облика или форама нема?

Старији граматичари српски тврђаху, да ми имамо глаголски придев (партицип) садашњега и прећашњега времена актив. фор. и то: први на *ћи* а други на *ши*, макар што се на пр. из народних умотворина и многих других књига са свим противно мора извести. Ко би код нас данас рекао: „идући“ човек, „пловећа“ лађа, „сравњујућа“ анатомија, „стојећа“ жена, — и „минувша“ субота, „пострадаши“ трговац, „радивши“ човек и т. д., а да се не изложи подсмеху?

Али, што је много црње и горе, како имају образа да се смеју и они, који и сами употребљавају поменуте глаголске придеве (партиципе) каквих нема у српском језику, кад виде у каквом српском саставу и друге облике и наставке, каквих такође нема у српском језику, као: „движими“, „љубими“, „почитајеми“, „прилагајеми“ и т. д., кад је обоје једне горе лист?

Противу тих глаголских придева (партиципа) и других облика и наставака, каквих нема у српском језику, ваља нам се устрмити.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

— (Саборски одбор) у Карловцима сазван је, као што чујемо, за 7 (19.) октобар у своје редовне седнице. По свој прилици, да ће се у то исто време састати и саборски одбор 15-орице, или бар од њега изаслани пододбор, коме је поверена израда и коначна редакција организационог статута. Том приликом ће се у сабор-

WWW.UNILIB.RS

ском одбору коначно одлучити и питање о сазиву срп. нар. црквене сабора, који ће се, као што дознајемо, ове јесени безусловно састати, па ма се на њему и не расправљало питање о организационом статуту, већ само текући и пређни саборски послови. Ако се у једно и исто време састане у Карловцима и саборски одбор и чланови одбора 15-орице, то ће се у исто време — као што смо обавештени — састати у Карловцима и „одбор за припремну радњу око остварења свештеничког удружења“, те ће решити: кад да сазове општа свештеничка скупштина ради остварења и организације свештеничког удружења срп. прав. митрополије карловачке. Да ли ће се и та општа свештеничка скупштина држати скорим, или бар ове јесени — или ће се одложити на пролеће, док се дотични предлози за резолуције боље расправе, проуче и рашчисте — то ће највише зависити од тога, кад ће се сазвати сабор за расправу организационог статута. Идемо дакле да видимо, шта ће и како ће бити?!

— (Избор ђакона у Вел. Кикинди.) Као што нам пишу из Вел. Кикинде — на Усековање 29. августа о. г. одржана је скупштинска седница тамошње срп. прав. црквене општине, у којој је, осим осталих предмета обављен и избор ђакона, на место бившег ђакона г. Миливоја Радовића, који је изабран за вел. кикиндског пароха. Кандидата за ђаконско место било је три: Ђорђе Бартулов, ђакон вршачки, и Петар Симић и Партеније Сивчев, свршени богословци из Вел. Кикинде. При избору гласало је свега 134 скупштинара, од којих су на Петра Симића гласали 120, на Парт. Сивчева 10, а на Ђ. Бартулова 2 скупштинара. По томе је г. Петар Симић апсолутном већином гласова изабран и проглашен за ђакона вел. кикиндског. Ми му од своје стране честитамо на тако лепом поверењу од стране одличне црквене општине вел. кикиндске!

— (Стечајни испит у Темишвару.) Код комисије изаслане од консисторије епархије темишварске за руковођење стечајних испита положили су 21. августа о. г. стечајни испит: Сава Поповић, администратор парохије срп. падејске с врло добрим, а Софронije Јаконић и Драгутин Мојић, свршени богословци, с добрим успехом.

— (Стечајни испит у Вршцу.) Пишу нам из Вршца: 24. августа о. г. подвргло се овде пет свршених богослова полагању стечајног испита. Чланови конс. комисије при полагању стечајног испита били су: преч. г.г. Ђ. Вукашиновић, прота вршачки, као председник, прота белоцрквански Стојадиновић и парох вршачки Ст. Бошковић. Испит су полагали и положили свршени богословци: Сава Милићев родом из Делиблата, Александар Ђурчић родом из Опава и Лазар Нешковић из Модоша с врло добрим успехом, а Владимир Димитријевић из Делиблата и Чедомир Удицки из Фердина с добрим успехом. Ова петорица који су испит полагали, жале се, да су после свршеног испита морали још положити у руке конс. бележника у име неке испитне пристојбе сваки по 21 фор. Од поменутих свешт. кандидата постављени су — као што дознајемо — Александар Ђурчић за администратора парохије у Сакулама, а Лазар Нешковић за администратора парохије у Перлезу. —

— (Српски учитељски конвикт у Нов. Саду) примио је прошлих дана од сентомашке омладине 100 ф. а. вр. као чист приход од приређене забаве, коју је тамошња омладина на ову цел приредила о Преображењу о. г. Исто тако приредила је о вел. Госпојини о. г. црепајска омладина на ову цел дилетантску представу и послала од тога као чист приход 30 ф. а. вр. Даље је Сенћанска омладина послала такође 30 ф. као један део чистог прихода од забаве, коју је приредила о преображењу о. г. Најпосле је послао по трећи пут 100 ф. прилога овом друштву г Павао пл. Јеремић из В. Кикинде, а сусечка општина послала је другу рату чланарине од 10 ф. Свима овим прилагачима као и приређивачима забавâ изјављује се овим захвалност!

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

— Велики типик, то јест Устав црквени, који садржи правила сваке поједине службе свих празника Христових (господских), богородичних и светих, као и правила из триода постног и цветног и других чинодјејства црквених. По верним изворима допунио, посрбио и с благословом и дозволом св. Архијерејског Синода под 17. окт. 1891. $\frac{\text{М. 449.}}{\text{Син. 19.}}$ издао јереј Василије Николајевић, парох иришки и члан архидијецез. конзисторије. У Новом Саду,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

штампарија српске књижаре Браће М. Поповића 1892. Стр. VIII. и 420.

То је сто пространи наслов одличне и драгоцене књиге, која је ових дана из штампе изишла и којом је вредни парох пришки Васа Николајсвић обрадовао цркву, свештенство, богословски подмладак и учитељство, који ће сви скупа имати у овом добро распоређеном, садржине пуном и лепо српски написаном „Великом типику“ сигурнога путевођу и исцрпљиво упутство за правилно и једнообразно вршење свих црквених и обредних дужности. Као вредна пчелица, што сабира из многих цветова слатки мед, тако је вредни парох пришки г. Николајевић из најбољих извора, из најодабранијих књига богате руске књижевности, по нашем великом црквеном типику прибрао, распоредио, протумачио и написао у једну књигу све што сачињава прави устав црквени — те нам је дао у руке књигу, која правој потреби одговара.

У овоме листу већ је било више пута говора о томе великом типику г. В. Николајевића, а сада, када смо књигу у руке добили, прелистали је и о вредноћи њезиној уверили се, хитимо да ју најтоплије препоручимо свем нашем свештенству и богословском подмладку ради куповања за своју потребу, а црквеним општинама ради набавке истог типика за св. цркве. Ни једна црква (па ма имала велики црквено словенски типик), ни један свештеник и учитељ и ни један певац или богословац не треба да остане без овога на српском језику писаног, јасно и прегледно удешеног, згодног и потпуно „великог типика“ г. Васе Николајевића, већ сви треба што скорије да набаве ту врсну књигу, тим пре, јер је књига тек у ограниченом броју примерака штампана, те је сва прилика, да ће се брзо распродати.

Ми ћемо о књизи тој, кад ју боље проучимо, донети опширнију објективну рецензију, а сада ју још једном свакоме најтоплије препоручујемо!

— Стари Сланкамен, написао Иларион Руварац, Архимандрит Грчетешки. Земун 1892. Штампарија Симе Пајића 49. стр. — Ово је пригодна историјска расправа, коју је написао наш најодличнији историчар г. И. Руварац поводом прославе 200-годишњице знамените битке на Михаљевцу код Сланкамена. У расправи овој изнео је учени писац све историјске податке, који се односе на Ст Сланкамен — почињући ош од римских времена, када је на месту данашњег Ст. Сланкамена стајао римски град Acimincum (Acumincum) па све до знамените битке михаљевачке близу Сланкамена 19. августа 1691. год. — Расправив најпре и доказав, од куда долази име Сланкамен (од сланога камена — salsus lapis, а не од Салана кнеза бугарског) и да су стари град тај Сланкамен саградили Бугари (баш као и Београд и Земун) спомиње многе историјске догађаје, који су везани за име Сланкамен (до 1425 год.), а за тим доводи у свезу историју Сланкамена, са историјом нашег овостраног народа, а нарочито са историјом и судбом српских деспота.

Мално ово делце ученога архимандрита И. Руварца писано је са тако огромним научним апаратом, да оно може послужити за врло драгоцен извор и критични путоказ сваком ономе, ко се бави историјом у опште, а посепце историјом Срба у Угарској. У расправи овој одговара уважени писац на многа питања, која су до сад и самим историцима нејасна била. По томе је делце г. И. Руварца не само одговорило оној пригодној цели, којој га је г. писац наменио, већ је оно у исти мах и драгоцени приложак нашој сиромашној историјско-научној књижевности. —

ОГЛАСИ.

III. С. 226. / 121. ex 1892. **СТЕЧАЈ** 168, 1—3

На упражњено место професора математике и природних наука у српској учитељској школи у Сомбору овим се отвара стечај.

На ово место могу компетовати само Срби православне вере, који су горе поменуте науке на свеучилишту, техничкој школи или на вишем педагогијуму с добрим успехом свршили, а при том су беспрекорног владања.

Изабрани професор имаће предавати математику (аритметику, геометрију и алгебру) и природне науке (зоологију, ботанику и минералогију, физику и хемију) с погледом на домаће пољоделске, занатлијске и трговачке прилике српскога народа, даље физичну антропологију с дијететиком и науку о пољоделству са практичним свиларством, и то све у укупно 18 седмичних часова.

Плата је 1000 фор. а. вр. годишње и 10% плате у име станарине, после сваких пет година службе повишица од 100 фор., а после 30 годишњег службовања мировина у износу постигнуте плате.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице српском православном народно-цркве-

WWW.UNILIB.RS

ном Школском Савету у Карловцима најдаље до 1. октобра т. г. (по стар. кал.) поднети.

Из седнице срп. прав. нар. црквн. Школског Савета, држане у Карловцима 24. августа (5. септембра) 1892.

Е Бр. 600.
К. — 535.

СТЕЧАЈ. 162, 1—3

На упражњено парох. место у Т. Кањижи овим се расписује стечај.

Стеченици имају своје добро инструиране молбенице, путем својих предпостављених власти, до 15. октобра о. г. потписаној конзисторији поднети.

Из конс. седнице, држане у Темишвару 18. (30.) августа 1892. год.

Епарх. конзисторија темишварска

Е Бр. 604 сх 892.
К. 498.

СТЕЧАЈ. 170, 1—3

На једно упражњено стипендијско место из закладе пок. Петра Божића од годишњих 105 фр. овим се расписује стечај.

Молитељи имају доказати:

1.) да су Срби православне вере;

2.) да су сиромашног стања;

3.) да су последњу школску годину с' врло добрим успехом свршили;

4.) да су душевно и телесно потпуно здрави.

У смислу основног писма за питомце могу изабрани бити само они, који су из епархије темишварске, а међу овима имају првенство, који су у Араду рођени. —

Молбенице имају се до 30. септембра о. г. потписаној конзисторији поднети. —

Из конзист. седнице држане у Темишвару 18. (30.) августа 1892. год.

Епархијска конзисторија темишварска.

III С. 137
ех 1892.

СТЕЧАЈ. 169, 1—3

Ради попуњења једног учитељско-помоћничког места у српској православној вишој девојачкој школи у Панчеву расписује се стечај.

Учитески помоћник, који ће на ово место постављен бити, имаће дужност да предаје мађарски и немачки језик, а по потреби још и други предмет.

Плата је 800 фор. годишње.

Компетенти имају своје молбенице обележене крштеним писмом, сведоџбом о учитељском оспособљењу, политичном и моралном владању и досадањој служби својој српском православном народно-црквеном школском савету у Карловцима најдаље до 1. октобра т. г по ст. кал. поднети.

Из седнице ср. прав. нар. црквн. Школског Савета држане у Карловцима 25. августа (6. септембра) 1892.

Е. 941.
I. 177.

ЕДИКТ. 162, 2—3

Усљед бракоразводне тужбе овом духовном суду од стране Зорке Деспотовић рођене Јовановић из Крушчице, поднесене, овим се супруг њен Коста Деспотовић, некадањи трговац у Ст. Молдави, који је супругу своју злобно без узрока оставио и у свет одтумарио, позива, да се овоме духовноме суду у року од шест месеци пријави и место свог пребивања означи, јер ће се у противном случају ова бракоразводна парница и без њега по пропису закона окончати.

Из седнице епарх. конзисторије у Вршцу 27. јула (8. августа) 1892 држане.

Бр. 707. конс.

СТЕЧАЈ. 164, 2—3

Поводом преласка садашњег пароха клокочевичког јереја Николе Поповића у стање мира, исписује се стечај на парохију IV. класе у Клокочевику.

Молитељи имају нужнима свједоџбама поткријепљене молбенице своје поднијети овамо преко надлежне конзисторије своје, најкасније до 15. (27.) септембра о. г.

Из сједнице епархијске конзисторије у Пакрацу 18. (30.) августа 1892.

Епархијска конзисторија пакрачка.

СТЕЧАЈ. 157, 2—3

На упражњено место пароха у Лединци са платом IV. разреда, овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије, путем своје надлежне конзисторије, иначе путем надлежног им протопресвитера до конца октобра о. г. овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне у Карловци 11. (23.) августа 1892 држане.

Архидијецезална конзисторија.

„Српски Сион“

излази сваке недеље на великом табаку.

Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду.

Појединн бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи

шаљу се издавачкој српској књижари и штампарији **Браће М Поповића** на главној пијаци, а рукописи уредништу „Срп. Сиона“ у Нови Сад.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.

Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новоме Саду.